

# סנהדרין עו

משה שווערד

## 1. יד רמה על סנהדרין דף עה/ב

ואי קשיא לך מכדי האי פרכין בתרא למ"ד דון מינה ואוקי באתרה הוא דפרכיניה וא"כ היכי מצינן למימר מה היא לא חלקת בה אף הוא לא תחלוק בו, ופירוקה דאפי' למ"ד דון מינה ואוקי באתרה כי לא ילפינן מהתם הני מילי למעקרה מדינא דאתרא לגמרי ולמילף מהתם חיובא, אבל למילף מהתם היכי תוקמה הכא אדינא באתרה ילפינן דכעיקר דינא דדיינינן מהתם דמי והיינו דון מינה ואוקי באתרה דון מינה מה היא לא חלקת בה בין בתה לאם אמה אף הוא לא תחלוק בין בתו לאם אמו ואוקי באתרה מה בתו בשריפה אף אם אמו בשריפה. אלא אי קשיא הא קשיא בתו מאנוסתו היכי ילפי' לה בגזירה שוה בין למאן דאמר דון מינה ומינה בין למאן דאמר דון מינה ואוקי באתרה איכא למיפרך מה היא לא חלקת בה בין בתה לאמה אף הוא לא תחלוק בו בין בתו לאמו, ופירוקה משום דמופנה משני צדדין הוא לפיכך למדין ואין משיבין דהא ליכא לאוקמה לגזירה שוה במילתא אחרית, אבל גבי אם אמו וכלת אשתו דלאו מופנה הוא דהא אפשר לאוקומי גזירה שוה במילתא אחרית כל היכא דאיכא למיפרך פרכינן:

## 2. דבר יעקב מסכת סנהדרין דף עו עמוד א

א] וכי עונשין מן הדין גילוי מילתא בעלמא הוא - הרמ"ה והתוס' [בכורות יד: ד"ה טוב] כתבו שאביי ורבא [שאומר תירוצי אחר] נחלקו האם בגילוי מילתא עונשים מן הדין. וכן נראה מרש"י [לעיל נד. ד"ה בפלוגתא] כמו שמבאר הערוך לנר שם. וכן מבאר הבית שמואל [סימן ו - טז]...  
גם הלכות טוב מקשה איך הגמ' ריש קידו' רוצה ללמוד קדושי כסף בק"ו מאמה, וכן הגמ' [שם דף יד א] רוצה ללמוד מק"ו מיבמה שאשה תצא בחליצה, וקשה דניחוש שאיכא פירכא ונמצא שאנו מתירים אשת איש לשוק, או אוסרים אותה כאשר איש ואם תזנה תהרג.  
ולפי הטעם שכך נתקבלה המדה ניחא, שרק נתקבל כשעצם הלימוד הוא לענין עונש. וגם לפי המהרש"א י"ל שהטעם שייך רק כשעצם הק"ו הוא על העונש, ולא בק"ו על קדושין או גירושין. אבל לפי הטעם שחיישינן לפירכא קשה. הברכ"א מתרץ שהוי רק חשש שמא איכא פירכא, ולכן בעונשי הגוף כמו מיתה ומלקות החמורים חיישינן לפירכא, ולענין איסור והיתר לא חיישינן, ואפי' להתיר אשת איש לא חיישינן, דלא גרע מרוב שמתירים אשת איש על סמך רוב.

## 3. תורת חיים מסכת סנהדרין דף עו עמוד א

יכול בכהן המשיא את בתו ללוי ולישראל הכתוב מדבר. והא דכתיב ובת כהן כי תהיה לאיש זר איכא למימר דהיינו כשהיא נישאת בעצמה או מרצונה דדוקא לאביה אזהר רחמנא שלא נתן רשות לצער את בתו להשיאה למי שפוסלה מתרומה אבל היא עצמה ודאי שרי.

## 4. שערים מצויינים בהלכה

ר' אליעזר אומר זה המשיא את בתו לזקן.  
כתב בספר חסידים (סי' שעט)  
ומבא בחלקת מחוקק (סי' ב ס"ק יא) דאם  
היא מתרצית בו מותר. וכתשו' חיים שאל  
(ח"א סי' עד-מח) הביא ראייה לזה, דאיתא  
באבות דר"נ (פט"ז) ובירושלמי יבמות (פ"ג  
ה"ב) דר' אליעזר נשא את בת אחותו כשהיתה  
קטנה, והרי הכא אמר ר' אליעזר בעצמו דאסור  
להשיא בתו לזקן, אלא ודאי דכשהיא מתרצית  
מותר. אמנם ראיתי בפי' הר"י מלוניל כאן,  
שגרס ר' אליעזר בן יעקב אומר זה המשיא  
בתו לזקן, ולפ"ז מופרך ראיתו, דהרי ר'  
אליעזר שנשא את בת אחותו היינו ר' אליעזר  
הגדול דהיינו ר' אליעזר בן הורקנוס, ולא ר'  
אליעזר בן יעקב, וראיתי בביאור הרד"ל (קנוט)

5. עיון יעקב (על עין יעקב) דף עו עמוד א אות קטז  
(קטז) זה המשיא בתו לזקן. דהיינו בן ששים לזקנה כדאיתא באבות:

6. הגהות יעבץ מסכת סנהדרין דף עו עמוד ב  
שם המשיא את בתו לזקן כו'. נ"ב צ"ע שאין נזהרים בזה ונ"ל שאין פירוש זקן לענין זה בן ששים [כמ"ש ספ"ה דאבות] אלא כל שאין לו גבורת אנשים אבל כל שישען על ביתו ויעמוד ומוליד וסימניו בפ"ק דחולין [כד ב] דהיינו ילד נושא אפילו בתולה ואינו חושש. גם זה שאמרו בתו ודאי לא בכל בת אמרו אלא בתו נערה דרמיה עליה קרויה בתו ואם הוא משיא על כרחיה על זה הדברים אמורים אבל אם עושה מדעתה ואחר שהגיעה לפרקה. כ"ש הבוגרת שרשאה להנשא למי שתראה אבל הבעולה אף אם היא ילדה נראה פשוט שאינה בכלל זה שאם רוצה היא בו א"צ לחוש לא הוא ולא היא:

7. דבר יעקב מסכת סנהדרין דף עו עמוד א  
הרמ"ה כתב שהכוונה לזקן שאינו יכול לקיים מצות עונה. והמאירי כתב שהכוונה לזקן מזוהם.

8. רש"ש על סנהדרין דף עו/א  
רש"י ד"ה זה המשיא בתו בוגרת. שמתאוה להפקידה ומזנה. כצ"ל:

=====

9. שו"ע חו"מ סימן רסו  
(א) אבדת העובד כוכבים מותרת, שנא' אבידת אחיד (דברים כב, ג). והמחזירה, הרי זה עובר עבירה, מפני שהוא מחזיק ידי עוברי עבירה. ואם החזירה לקדש את השם כדי שיפארו את ישראל וידעו שהם בעלי אמונה, הרי זה משובח. ובמקום שיש חילול השם, אבידתו אסורה וחייב להחזירה. ובכל מקום מכניסים כליהם ככלי ישראל, מפני דרכי שלום:

10. מאירת עינים /סמ"ע/ על חו"מ סימן רסו  
(ב) מפני שמחזיק ידי עוברי עבירה. רש"י כ' טעם אחר מפני שמראה בזה שאין מצות השבה חשובה עליו למצות בוראו שהרי השיבה גם לעכו"ם שאינו מצווה עליה ...

#### 11. מרגליות הים

ד. והמחזיר אבידה לעכו"ם עהכ"א למען ספות הרוח את הצמאה. במאמר משפטי גר תושב הבאתי שדנין להם כדיניהם שאינם משיבים אבידה דפרסאי אמרי אבידתא למלא בבא מציעא כ"ח א. ובברכות ס' ע"א דאשכח מצאיה דאי שמע בה מלא שקיל לה מיניה, ולכן המחזיר להם אבידה עהכ"א למען ספות הרוח את הצמאה, ויעוין בס' חסידים סי' שנ"ח שכ' נכרי הוריו בשבע מצות השיב לו אבידה ובמקור חסד שם אות ב הבאתי דלמדו רבינו מהא דע"ז

12. דבר יעקב מסכת סנהדרין דף עו עמוד ב  
ג] המחזיר אבידה לכו"ם - כתב הרמב"ם [אבידה יא - ג] אסור להחזיר אבידה לגוי משום שהוא מחזיק ידי רשעי עולם. ואם החזיר כדי לקדש את השם, הרי זה משובח. ובמקום שיש חילול השם חייב להחזיר. הגרי"ז ביאר שיעקב ציוה להחזיר הכסף הנמצא באמתחותיהם כדי שלא יהיה חילול השם או כדי שיהיה קידוש השם. ויש מפרשים שזה הסיבה שיוסף ציוה להשיב כספיהם באמתחותיהם, כיון שידע שזה יגרום להם לשוב אליו כדי להשיב האבידה.

### 13. יד רמה על סנהדרין דף עו/ב

תנו רבנן האוהב את שכניו כו' עליו הכתוב אומר כו', הני כולו מעין גמילות חסדים נינהו וכלו כתיבי בקראי דלעיל מהאי, המקרב את קרוביו והנושא את בת אחותו תרוייהו נפקי לן מדכתיב ומבשרך לא תתעלם, והיינו טעמא דנקט בת אחותו שאין לך בקרובותיו שמונתת לינשא לו קרובה לו מבת אחותו ובת אחיו, אלא שבת אחותו עלובה מבת אחיו מפני שהאשה עלובה יותר מן האיש לפיכך גמילות חסד דנישואי בת אחותו עדיפא מבת אחיו, והאוהב את שכניו נמי מהכא נפקא לן דכיון דרבינן המקרב את קרוביו הרי שכניו בכלל דכתיב טוב שכן קרוב מאח רחוק, והמלוה סלע לעני בשעת דוחקו דכתיב הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית כי תראה ערום וכסתו. ואית דאמרי דהאי דנקט בת אחותו לפי שרוב בנים דומים לאחי האם. ולא מילתא היא, חדא דכולה מילתא משום גמילות חסדים נקיש לה, ותו אדנסיב בת אחותו לנסוב אחריתי דמעלו אחי ידיה טפי מיניה ידיה:

### 14. שערים מצויינים בהלכה

והנושא את בת אחותו. כתבו התוס' במס' יבמות (סב: ד"ה והנושא) בשם הרשב"ם, דה"ה בבית אחיו, ונקט בת אחותו לפי שאחותו משדלתו בדברים ושכיח שנושא בתה, אבל ר"ת ס"ל דדוקא בת אחותו, לפי שהיא בת מזלו, דרוב בנים דומין לאחי האם. וכן משמע מרש"י שם (ד"ה והנושא) שכתב, דגיעגועי אדם על אחותו יותר מן אחיו ומתוך כך נמצא מחבב את אשתו. וכ"כ התוס' שם לקמן (צט. ד"ה ספק) בשם הריב"ן, דדוקא בת אחותו, אבל בת אחיו אינו עושה כ"כ מצוה דמבטל מצות יבמין. וביד רמה כאן כתב,

### 15. תורת חיים מסכת סנהדרין דף עו עמוד ב

והנושא את בת אחותו. כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהלכות איסורי ביאה והוא הדין לבת אחיו שנאמר ומבשרך לא תתעלם וכ"כ התוספות בפרק הבא על יבמתו בשם רשב"ם ז"ל דה"ה בת אחיו אבל אחותו נקט לפי שמשדלתו בדברים ושכיח שנושא בתה וכתבו עוד ורבינו תם אומר דדוקא נקט בת אחותו לפי שהיא בת מזלו כדאמרין רוב בנים דומין לאחי אם ורש"י ז"ל כתב שם דגיעגועי אדם רבים על אחותו יותר מן אחיו ומתוך כך נמצא מחבב את אשתו. ועוד נראה לפי שאחותו יש לה בלבה עליו על שהוא יורש נכסי אביה והיא אין לה חלק בהן וכשהוא נושא את בתה ונהנית מן הנכסים נח דעתה דבת כרעא דאמה היא לכך נקט בת אחותו ולא בת אחיו. ועוד יש לומר דלאו ברשיעי עסקינן אלא בצדיקים וכל צדיק רוצה שיהו בניו דומין לו וילכו בדרכיו לכך ראוי לו שישא את בת אחותו שעל ידי כן יהיו בניו דומין לו דכיון דרוב בנים דומין לאחי אם נמצא דבני אחותו הזכרים דומין לו וכשהוא נושא את בת אחותו נמצא שבניו דומין לבני אחותו הזכרים שהן דומין לו.

### 16. מרגליות הים

ח. והנה רבינו יהודה החסיד בצוואתו אות כב: לא ישא אדם בת אחיו או בת אחותו, וכבר תמה הנודע ביהודה במה"ת אהע"ז סי' ע"ט שהרי מבואר ביבמות ס"ב שמצוה בבית אחותו. אמנם בהגהותי מקור חסד הערתי שם דשטפא דלישנא נקט הנו"ב, ובגמרא ליתא תיבת "מצוה" רק אמרו שהנושא את בת אחותו עליו הכתוב אומר או תקרא ות' יענה, ויתכן שזהו מקביל לאמרם בב"מ ע"ה ב דמי

## 17. שו"ת נודע ביהודה מהדורה תנינא - אבן העזר סימן עט

הלילה הזה הגיעני מכתבך אשר אתה שואל בדבר השידוך המדובר לגיסתך עם בן תורה ויחסן רק שבשעת חליו השינוי שם שלו הוא כשם אבי הבתולה:

אהובי תלמידי לולא אהבתך אין דרכי להשיב בענינים כאלו דברים שאין להם שורש בתלמוד ובפוסקים אך גודל אהבתך הוציאני חוץ לגדרי. דע תלמידי החביב ויהיו דברים הללו חקוקים על לוח לבך לזכרון הכלל הגדול שאין לכל חכמים שאחר התלמוד רשות לומר דבר נגד התלמוד והאומר דבר לסתור קוצו יו"ד מדברי התלמוד לא יחשב בכלל חכמי ישראל, ואמנם כשאנו מוצאים אחד מחכמי ישראל המוחזק בתורה וביראה בלי ספק שכתב בספר דבר הסותר לדברי התלמוד חייבים אנו למשכנוי נפשין לתרץ דבריו שלא דבר רק לשעה או למשפחה פרטית ודברי תלמוד הם על הכלל. וכיוצא בזה אנו מוצאים לרבינו יהודה החסיד בצוואה שלו דברים שכמעט אסור לנו לשומעם, כי הוא אומר שלא ישא בת אחותו ובגמרא אמרו שהוא מצוה...

## 18. שו"ת שבט הלוי חלק ט סימן רנב

בחפזון הרני מאשר שאלתו ועצה בענין הזוג של בת אחותו ז"א, אחי אשתו עם בתכם תחי' ועומד כנגדכם צואת רבינו יהודה החסיד, ולאידך נגד זה ש"ס מפורש יבמות ס"ב ע"ב שהוא מצוה, וכמבאר ברמב"ם פ"ב הי"ד מאיס"ב, וברמ"א אה"ע סי' ב' ס"ו, וסי' ט"ו ושאלת כ"ת חצי תשובה או רובה כי לא הניח דבר גדול וקטן מספרי אחרונים המצדדים לכאן ולכאן, אבל הצד השווה שדע"ת נוטה שאין להוציא פשטות הש"ס והראשונים שהוא מצוה ממש ודברי קדוש הדורות הרי"ח זי"ע צריכים ישוב, או דנאמר רק לזרעו, או כאחד הדרכים שהציע כ"ת בשם הפוסקים, ולו יהא שהוא ספק יכריע בודאי פשטות הש"ס שהוא בגדר מצוה, בפרט דאיכא תורה וזכות הרבים דמגין, ועיין כעין זה פסחים מ"ט ע"א, ובצירוף הסכמת גאונים וצדיקים גם אנכי עני מצטרף שאם מן השמים הוא לטובה טבי הוא וטבי להוי, ויזכו לדורות כשרים וצדיקים.

## 19. מרגליות הים

על זה בצוואתו] וראה בשו"ת אבן הראשה מהגר"א קלצקין סי' ל"א שהסביר אזהרת ריה"ח זו כמה שנתברר להרופאים שאם האב והאם קרובי בשר ודם הרי זה מויק לבריאות ילדיהם ורו"ל דברו כשמתכוונים לשם שמים ואז לא ידעו דבר רע ויעוין בס' אך פרי תבואה ס"פ קדושים ובשדי חמד מערכת חתן וכלה סי' ה.

## 20. תוספות מסכת סנהדרין דף עו עמוד ב ד"ה והמלוה סלע

והמלוה סלע לעני כו' - משמע דמצוה קעביד וקשה דכפ"ק דחגיגה (דף ה. ושם) אמרינן צרות רבות ורעות זה הממציא מעות לעני בשעת דוחקו [1] ומפרש ר"ת דהכא במלוה לצורך מזונות אבל התם מיירי כשהמלוה דוחקת לגבות ממנו מס וגולגוליות וארנוניות ואם לא היה מוצא היו מניחין אותו ועכשיו גורם זה המלוה ודוחקתו המלכות ולימים בא המלוה וטורף ביתו ושדותיו ומפסיד והיינו צרות רבות ורעות ...

## 21. DAF YOMI ADVANCEMENT FORUM

מה דין חמותו לאחר מיתת אשתו ואם חמותו?

|                                        |                                      |            |
|----------------------------------------|--------------------------------------|------------|
| האם חייב שריפה בחמותו לאחר מיתת אשתו?  | האם אם חמותו כתובה להדיא?            |            |
| בשריפה                                 | אינה כתובה                           | לר' ישמעאל |
| לאב"י: בשריפה [3]<br>לרבא: אינה בשריפה | לאב"י: כתובה<br>לרבא: אינה כתובה [2] | לר' עקיבא  |

[2] כן פירש רש"י להדיא בד"ה רבא, שס"ל לרבא שאם חמותו לכו"ע מדרשה אתיא.

[3] הנה רבא פירש את דברי ר"ע אותו ואת שתיהן לומר שדוקא כששתיהן נמצאות - בשריפה, ואם לא הוא רק בארור, אולם לאב"י דרשה זו של ר"ע באה לומר על חמותו ואם חמותו ששתיהן כתוב איסורן, וא"כ לא מיתר לו לדרשת רבא.

## 22. רש"ש על סנהדרין דף עו/ב

במשנה רוצח שהכה א"ר באבן כו'. נראה דחשיב כאן כולו ד"מ ב"ד. אבן הוא סקילה ברזל סייף מים חנק אור שרפה. ואשמעינן דלא נהרג באותו מיתה שהרג דס"ד דנילף ק"ו מעדים זוממין עיין מכות (ב ב) בתוס':

## 23. ערוך לנר על סנהדרין דף עו/ב

שם במתניתין באבן או בברזל: הא דנקט הני תרתי דוקא ולא ג"כ בעץ דכתיב ג"כ בקרא משום דבכלל אבן הוא ג"כ עץ דשיעורין שוה ולא נקט ברזל אלא משום דממית בכל שהוא ולא בעי שיעורא א"נ י"ל לפי מה שכתבו התוספ' במכות (דף ב' ע"ב) בשם ר"ת ומה הסוקל אינו נסקל פי' דנידון בסייף כשאר רוצח ע"ש אכן באמת מנ"ל נימא לפי האמת שם ק"ו איפכא ומה הבא לסקל ולא סקל מיתתו בסקילה הסוקל לא כש"כ וצ"ל דליכא למימר הכי דבפי' רבתה תורה או השליך עליו בצדי' וימות שהוא סקילה וכן באבן יד הכהו לדין רוצח ולפ"ז י"ל דהך אתי מתניתין לאשמועינן דבכל מיתות שהמיתו נידון בסייף ונקט באבן שהוא סקילה או בברזל שהוא סייף וכבש לתוך המים שהוא חנק כדאמרינן בדין ד' מיתות לא בטלו או לתוך האור שהוא שריפה ובכולם נידון בסייף דוקא:

## 24. דבר יעקב מסכת סנהדרין דף עו עמוד ב

[ז] דחפו לתוך המים או לתוך האור ויכול לעלות משם ומת פטור – [1] הרמב"ן [מלחמות ב"ק סוף פ"ב] כתב הטעם שהרי הוא מוחל על גופו ולכן פטור הרוצח. [2] החזו"א [ב"ק סימן ח - ט] מבאר הטעם משום שהוא נחשב שהביא על עצמו את מיתתו. [3] עוד ביאר משום שהרוצח נחשב לאנוס. וכן משמע מהתוס' [ב"ק כז ב] שכתבו הטעם משום שחשב שהוא יעלה. וכן כתב הטור [סו"ס תיח] שהמניח גחלת על לב עבד פטור, כיון שלא היה סבור שהעבד לא יסלקנו.  
[4] רש"י [ד"ה פטור] מבאר הטעם משום שלא עביד שיעור מיתה, דהיינו שאין במעשיו כדי להמית. וכן כתב הרמב"ם [רוצח ג - יב] שאין זה מכה הראויה להמית, וכן מבאר האבן האזל [חובל ד - כב] וכמבואר בגמ' להלן שבעינן שיהיה באבן בכדי להמית.

## 25. דבר יעקב מסכת סנהדרין דף עו עמוד ב

[ח] אמר שמואל מפני מה לא נאמרה יד בברזל - רע"א בגליון הש"ס ציין את המרדכי בב"ק שכתב שאף לפי רבנן דר"ש [ב"מ קטו ב] שלא דרשינן טעמא דקרא, מ"מ במקום שיש תמיה [דין משונה] מקשים מאי טעמא דקרא.

## 26. דבר יעקב מסכת סנהדרין דף עו עמוד ב

[ט] אמר שמואל מפני מה לא נאמרה יד בברזל שהברזל ממית בכל שהוא - האילת השחר מקשה למה הוצרכה התורה ללמד זאת, הרי את זה אפשר לראות במציאות.

## 27. מרגליות הים

יט. ההוא גברא דמצמצמא כו' רבינא מחייב ור"א בר רב פוטרי. בחדרין כ' נראה ודאי דמאן דפטור מצמצם לית ליה בדיני טמונות דיני דגרמי הלכך לדידן דקיימא דמגבינן דינא דגרמי פשיטא דחייב כו', וע' מלא הרועים ערך גרמי אות כ' ומש"כ בס' שם עולם אות ל"א.

## 28. דבר יעקב מסכת סנהדרין דף עו עמוד ב

[יב] ההוא גברא דמצמצמא לחיותה דחבריה בשימשא ומתה רבינא מחייב רב אחא בר רב פטר - הרי"ף השמיט המחלוקת. ומבארים הבעל המאור והרמב"ן [בקונ' דינא דגרמי] משום שכל המחלוקת למאן דלא דאין דינא דגרמי, אבל אנן קיי"ל דדינא דגרמי חייב, וא"כ גם מצמצם מחייב מדינא דגרמי...  
הרמ"ה כתב שהלכה כרבינא שהוא בתראה. הרא"ש כתב הלכה כרבינא דמחייב ולא משום שהלכה כבתראה, דרבינא שהוזכר כאן אין זה רבינא האחרון שהיה בימי רב אשי אלא רבינא קדמון, ומ"מ הלכה כמותו

כיון שהוא מחייב מדינא דגרמי, וכיון שהנזק נעשה מיד והוא עשאו בידים והוי ברי היזיקא הוי גרמי. השטמ"ק [ב"ק נו א] מביא מהרא"ה שכתב שפטור לענין נזקין כיון שהוי גרמא.

הר"ן כתב מאן דפטור מצמצם לית ליה דינא דגרמי, ולדידן דקיי"ל שיש חיוב דינא דגרמי מצמצם יהיה חייב. ומאן דיליף מקרא לפטור מצמצם, ה"ה דפטור בכל דיני ממונות דינא דגרמי. ומבואר שהרא"ש והר"ן לומדים שהמחלוקת כאן תלויה במחלוקת האם יש חיוב בדינא דגרמי.

וכן מבואר במ"מ [חובל ו - יב] שכתב שהרמב"ם פוסק כרבינא שמחייב משום שדיינינן דינא דגרמי. וכ"כ הפרישה [סימן שפג - ו] שהמצמצם חייב משום דינא דגרמי.

הרמב"ם [רוצח ג - ט] כתב הדוחף חבירו לתוך המים נהרג עליו שזה כמו שחנקו בידו. ומבואר שחייב משום שנחשב למעשה בידים ולא משום שחשיב גרמי. וכן דין מצמצם בנזקין מביא הרמב"ם [חובל בפ"ו] בהדי דיני אדם המזיק.

## 29. מרגליות הים

כ. רב אחא בר רב פטר רבינא מחייב. יעוין ברא"ש הכא שכי' יש שפוסקין כרבינא דבתראי הוא ונ"ל דרבינא דהכא לאו היינו רבינא שהיה בימי רב אשי, ורב אחא דהכא אין רב אחא בעל פלוגתיה דרבינא בכל דוכתא, אלא קדמון היה בנו של רב אבי אביו של משרשיא שהוא תלמידו של רבא היה, ושניהם היו מן האמוראים הקדמונים כו', ויעוין בבבא בתרא קכ"ד סע"ב דאמר רב אחא בר רב לרבינא איקלע אמימר לא תריין כו' א"ל נהרדעי לטעמייהו כו' וע' רש"י שם ואמימר בימי רב אשי היה כמבואר בכ"ד וראה ספר יובל סיני (ירושלם תשי"ח) ע' נ"ט אות ז ושם ע' סז ערך רב יימר.

## א. בן יהוידע על סנהדרין דף עו/ב

שם והמחזיר אבידה לעכו"ם. הנה בירושלמי בבא מציעא בפרק אלו מציאות [הלכה ה'] אמרו דשמעון בן שטח החזיר אבידה לעכו"ם וכן איתא במדרש רבא פרשת עקב [ג' ב'] ועוד הביאו בירושלמי דרבתינו הזקנים קנו כרי חטים מאנשי הצבא ומצאו בו צרור של דינרים והחזירו להם, ועוד מייתי התם עובדא ברבי שמואל שהחזיר אבידה למלכה, ועל זה קשא מאחר דכאן קאמר עליו נאמר לא יאבה ה' סלות איך הותר להם להחזיר לעכו"ם משום קדוש השם. ונ"ל בס"ד דכאן איירי בהיכא דמתעסק בהשבת אבדה עסק הרבה שעושה בשבילה שמוש בגופו וגם מאבד זמן בעבודה, כגון שראה שור נדח בדרך וצריך לו טורח וטיפול גדול כדי שיחזרו לו, או ראה ממונו של עכו"ם נפסד וצריך לו טיפול הרבה ואבוד זמן להצלתו, ועל זה קאמר לא יאבה ה' סלות לו שהוא מאבד כמה שעות וגם מאבד כח גופו בשביל זה שהוא עכו"ם, דהא כתיב בעכו"ם [דברים ז' ב'] לא תחנם לא תתן להם מתנת חנם [עבודה זרה כ.'], והרי זה נותן מתנת חנם מכת גופו וגם כמה שעות מחייו וזמנו, אבל בהיכא דמצא מרגלית כהך דשמעון בן שטח או צרור דינרים בעובדא דרבתינו הזקנים או תכשיט כהך דרבי שמואל שאין בזה איבוד זמן וגם ליכא טורח הגוף וחסרון כח, שרי להשיב מפני קדוש השם אע"פ שזה הוא עכו"ם דהא לא נתן לו מתנת חנם בזה וליכא בזה משום לא תחנם: